

vi gjøre det ombendt, kunde vi komme ombendt dermed og sige, at vi først skulle stræbe hen ad Broderlighedens Vej, tror jeg, at Frihed og Eighed mere vil udspringe deraf. Man har sagt om mange Ting i Livet: Det er nyttigt til det, og det er nyttigt til det, og saadanne forskjellige Ting kunne være nyttige hver til Sit, men der er een Ting, om hvilken man kan sige, at den er nyttig til Alt, og denne Ting er Gudsfrøgt. Gudsfrøgt er nyttig til alle Ting, ikke alene i det Nærværende, men ogsaa i det Tilkommende, og jeg synes ogsaa, at det var kjønt, om vi i Fred med hverandre kunde virke hen til at give hverandre saa megen Gudsfrøgt som muligt. Det kunde netop virke hen til Broderlighed, og fra Broderlighed kunde vi gaa over til Frihed og Eighed, dog ikke i den Forstand, at vi Alle skulde have Egemaget; det var en gal Eighed, thi vi vide Alle, at der altid har været og altid vil være Fattige til. Lykkelighed bestaar ikke i at have meget Gode, men kun i, at vi ere tilfredse med, hvad vi eie, og i den Stilling, vi ere; men vor Stilling kunne vi ikke saa godt blive tilfredse med, naar de mindre Klasser se, at de større bestandig fraktyde dem de Gode, de selv ere komne i Besiddelse af, og naar man hører de større Klasser sige: Nu have vi faaet Frihed for os, men vi ville ikke, at den skal naa længere ned, thi da frygte vi for, at den mindre Klasse skal komme til at dominere over os, og at Naget kan blive lettet for meget, saaledes at vi ikke ret kunne kjøre med dem, som vi ville. Sa, mine Herrer, der hviler et stort Nag paa Arbeidsklassen, og dette Nag kan komme fra flere Sider og fra flere Retninger. Dette Nag og dette Tryk — thi man kan ogsaa kalde det et Tryk — kan dels stamme fra den store Konkurrence, der er mellem Arbejderklassen; denne Konkurrence er for stor i Forhold til det Arbeide, der kan tilbydes, og derved forarsages mange Gange, at Folk maa arbejde for en meget lille Betaling. Naar imidlertid en Mand har en stor Familie og skal arbejde for en lille Betaling, er det umuligt for ham at ernære Familien og sig selv uden at ty til det Offentliges Hjælp, og da er det mange Gange, at de Større ligesom mene, at det

er godt, at de have dette Nag paa de Mindre, thi desto bedre kunne de kjøre med dem, som de ville. I dette Lovforslag ligger ogsaa Noget angaaende Fattiglovgivningen. Det ærede Medlem for Odense Amts 3die Valgkreds (N. Andersen) udtalte, at den mindre Klasse ikke kunde være interesseret i — ja, han nævnte alle mulige Ting; det var dog kun de Større, der kunde have Interesse deraf, men de Mindre derimod ikke. So, mine Herrer! den mindre Klasse er ogsaa meget interesseret i, hvorledes Fattigvæsenet bestyres; thi det er denne Klasse, som nærmest stunder til at gaa over til Fattigvæsenet. For Tiden gaar man ud paa at bygge Fattiggaarde, og jeg vil ogsaa sige, at de kunne være paa deres Plads baade i økonomisk og i moralsk Henseende, men det, hvorpaa det kommer an, er, paa hvilken Maade de bestyres. Dersom de bestyres paa den Maade, at de blive som et Slaveri eller en Tvangsanstalt for virkelig Trængende, er det ikke nogen god Maade at bestyre dem paa. De større Hartkorsseiere ville ikke gaa i den Retning, de ville sige: Da vi aldrig kunne komme paa Fattiggaarden, ville vi blot se paa Sagen fra den økonomiske Side, om der ogsaa virkelig skal bruges Haardhed for at fræmme Folk bort fra disse Anstalter, thi derved formindste vi Fattiggaardenes Medlemmers Antal, og derved opnaa vi et stort Gode. Det ligger i deres Interesse at gaa i denne Retning. Dersom denne Lov bliver gennemført, og vi faa den almindelige Valgret indført i Kommunerne, saa tror jeg ikke, at den mindre Klasse, den arbejdende Klasse just vil stræbe at faa valgt Husmænd alene, men de ville søge at faa valgt humane og retsfindige Mænd, der ville bestyre saadanne Fattiggaarde saaledes, at de hverken blive et Slaveri eller en Tvangsanstalt for den værdige Trængende. Hermed vil jeg slutte og anbefale Lovforslagets videre Fremme.

N. Andersen: I Anledning af de Udtalelser, vi nu hørte af den ærede sidste Taler, vil jeg tillade mig at fremhæve, at, naar det ærede Medlem talte om et Nag, som de mere Bemidlede i Kommunerne skulde have paa de mindre Bemidlede, og satte dette i Forbindelse